

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

2 Quot sint genera emptionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

nibus & obligationibus. *Instit. de Oblig. ex consensu*: non quod solo interno voluntatis, & mentis consensu compleantur: contractus enim cum inter homines fiat aliquid externum requirit, quo interius consensus exprimitur. Sed quia non indiget rei traditione, ut in mutuum, commodatium, depositum, precarium, & pignus, nec certa verborum formula, ut stipulatio, nec literis: res enim vendi, & emi potest solo consensu, etiam si non statim res vendita tradatur emptori. Et quamvis emptio sine vllis verbis, numeris, aut signis consensum interuam declarantibus contrahi nequeat, non tamen postulat præscripta, certaue vlla verba; & ideo inter absentes, & eum muto, & furdo contrahi venditio potest. Rursus, quamuis omnis contractus consensum contrahentium requirat: aliqui tamen contractus, præter consensum postulant vel rei traditionem, vel certa verba, vel literas, & ideo dicuntur consensu, & re, vel verbis, vel literis perfici.

Pretio, quia distinguitur venditio à permutatione: in hac enim vna res cum alia commutatur abique pretij interuentu. Distinguitur etiam à locatione, in qua non pretium, sed merces, sed pensio interuenit: *l. si & Glossa in verbo Agendo ff. de superficiesibus*.

Re, quia sine re venditio non subsistit. *Nec emptio, & l. Et si consensum, ff. de contrah. empt.* Non quod emptio deponatur, ut statim res vendita tradatur emptori: si hoc enim postularet, non consensu, sed re completetur: sed quia exigis, ut in reum natura subsistat actu, vel virtute, hoc est, quod esse possit, id quod venditur. Res enim futura possunt vendi, & emi, ut fructus arborum, ortus animalium, partus ancillarum. *l. Nec emptio, ff. de contrah. empt. & l. Si taciti, ff. de Action. empt. & vendi.* Quemadmodum ergo emptor non statim necessario pretium soluit, sed in initio datur fidem, qua promittit se soluturum, sic etiam venditor se obligat emptori ad tradendam rem, tametsi contentum illam non tradat.

Ex his cerni potest, quemadmodum intelligendum sit id quod habetur in *l. Nec emptio, ff. de contrah. empt.* videlicet, sine re emptio non intelligi non posse, sine re, inquam, quæ vel statim tradatur, vel sit ex obligatione venditoris tradenda: id etiam quod in *l. Inter patrem, ff. eodem titu. & l. pacta conuenta, ff. eode. tit.* dicitur: nimirum, sine pretio nullam esse venditionem, & venditionis substantiam in pretio consistere: non quod pretium continuo numeretur, & solvatur, sed quod necesse sit vel solui, vel fidem dari, & accipi de pretio numerando, & soluendo.

Secundo quaeritur, cuius iuris est emptio? Respondet Iurisconsultus in *l. Et ff. de contrah. empt.* Emptionem esse iuris gentium, ex quo enim gentes esse ceperunt, emptio fuit vsu recepta. At dices: Pecunia non est iure gentium constituta, ergo nec emptio. Respondeo pecuniam hac, aut illa ratione cudi cepisse apud aliquas gentes certis temporibus; at ut est pecuniam mercium, & rerum, cepta est introduci in humanos vsus, ex quo gentes fuerunt. Instabis, apud homines vsitam fuisse permutationem rerum, prius quam venditionem. Vnde Iurisconsultus *l. i. de contrah. empt.* Origo, inquit, emendi, vendendiq; à permutationibus cepit. Olim enim non ita erat nummus, neque aliud merx, aliud pretium vocabatur, sed vnusquisque secundum necessitatem temporum, ac rerum, vtilibus inutilia permuebant. Idem etiam longè antea scriptum reliquit Philosophus. *lib. i. Polit. c. o. & in 3. Ethic. c. 5.* Verum id quidem est, nihil tamen impedit, quo minus emptio sit iuris gentium; quia omnes gentes, & permutatione, & venditione uti ceperunt, antequam ius vllius civile apud homines cõderetur.

Tertio quaeritur, An appellatione venditoris, in legibus vel statutis semper intelligatur omnis contractus, quo rei dominium transferatur, cuiusmodi sunt donatio, & permutatio. Sit exemplum: Praecipit lex aliqua, vt certa pensio Principi, vel Reipublicæ solvatur ex rebus, quæ venduntur: Quæto iam, an etiam sic soluenda ea pensio ex rebus, quæ permutantur, vel donantur? De hac quaestione Patet, in *c. de his que fiunt à Prel. sine consen. Cap. num. 2. & Fa-*

onatus tract. de Empt. qua. 2. princip. nu. 1. & seqq. post Baldum in *l. Voluntas, C. de Fideicommiss.* & post Speculatorem in *de Empt. & Sed videndum, ff. Sed postea, nec non & Antonius Burgensis in tract. de Emptione, num. 29.* sunt qui affirmant, sunt qui & negant. Certe in *l. Statu libere & Quatuor ff. de Statu liberis*, Iurisconsultus videtur innuere, aliquando nomine venditionis comprehendit omnem contractum, per quem dominium transit ad alium: idemque significatur in *l. Sicut §. in venditionis, ff. Quibus modis pignus solvatur. Et in libro Feudorum cap. 1. de contrahentibus inter Dominum, & emptorem*, & idem Scripotes tradiderunt in *l. 2. ff. de Vsup. pro empto, & Glossa in *l. Statu liberis, in verbo Emptionis, ff. de Statu liberis**. Communis ergo opinio hæc est: excipiuntur tamen quidam casus, quorum primus est, quando in lege, vel statuto fit mentio pretij, tunc solum intelligitur emptio, & venditio. *Glossa in l. 1. C. de Rebus Decurionibus sine decreto non alienantur & l. vltim. C. de Decurionibus, lib. 10.* sic intelligitur textus in cap. vltim. de Accusatione & cap. de excess. Prælat. in 6. ita declarat Panorm. in *c. 1. de ijs que fiunt à Prælat. & c. Potuit, de Locato, Ioan. Andream Additionibus ad Speculatorem, titu. de Empt. & vend. §. Nunc videndum, vsq; Sed pone.* Vnde si quis prohibetur vendere sine certa iuris formula, ne decipiat in pretio, potest donare, & permutare sine solenni illa iuris formula.

Secundus casus est, quando materia est odiosa, & carnalis, quamvis non fiat mentio pretij, tunc emptio, & venditio non nomine alius contractus non venit, ita Speculator loco supra citato, Franchus *c. 2. de Excess. Prælat. in 6. Abbas cap. 1. de his que fiunt à Prælat. sine consen. Capit. Decus consil. 29. vol. 1. Bartolus in *l. Qui duobus ff. de Falsis*. Vnde fit, vt in sententia, vel decreto iudicis prohibentis emptionem, & venditionem, studeat & pressè nomen Emptionis sumatur; quia verba sententiae, vel decreti stictè intelligenda sunt. *l. 1. C. Si plures res vna sententia, & l. Si pupillorum §. Si Prætor, ff. de Rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt, & Bartolus in *l. C. Quando procuratio non est necessaria, & Baldus in *l. Voluntas, C. de Fideicommissis** nisi statutum, vel lex venditionem prohiberet ob publicam vtilitatem: tunc enim nomine venditionis quilibet alia alienatio contineretur, vt colligi videtur ex *l. Hoc modo ff. de Cond. & demonst.***

Tertius casus est, quando ij, qui loquuntur, communi & vulgari vsu acceptis vocibus vtuntur; nam vulgates verbum venditoris, vel emptionis stictè sumere conueunt, Abb. in *c. 1. de his, que fiunt à Prælat. sine consen. Capit. Vnde si testator legauit omnes res à se emptas, res minime intelliguntur, quæ ad ipsam decedunt per alium contractum, videlicet donationem, vel permutacionem. Vulgaris vsus loquendi sapius aduertitur contra propriam vocabuli significationem, vt in *l. Libranum, §. Quod tamen Cassius, ff. de Legat. 3. l. Labeo ff. de Supel. legat. & in *l. Ex literis, de Sponsal.***

Quot sunt genera emptionis.

CAPVT II.

EMPTIO quatuor modis diuidi solet. Primo quidem ex modo, quo fit: Aut enim contrahitur pure, & simpliciter, aut sub conditione Pure, quando necque dies, neque conditio, aut pactum vllum apponitur. Sub conditione quando contrahitur pacto adiecto, vel condicione. Conditio est, cum dubius, vel incertus euentus adicitur, vt vendo tibi tanti fundum meum, si Titius consul creatus fuerit, vel si natus ex Asia veniet. Emptio sub conditione, vel pacto multiplex est: Aut enim contrahitur cum additione in diem, vt, vendo tibi tanti fundum meum, non infra Calendas Augusti proximas atus mihi vel heredi conditionem obicitur. *In diem ff. de in diem ad lictum.*

Aut contrahitur cum pacto legis commissoria: Veluti, vè do tibi tanti prædium meum; & quod si pretium intra quatuor menses mihi non solueris, pro non vendito habeatur. *L. Cum venditur. C. de lege commissoria.* Aut fit cum pacto retrovendendi; vt, vendo tibi tanti vineam meam; & quod si intra quatuor annos pretium tibi reddidero, eam mihi restituas. Aut contrahitur cum pacto, quod habetur in *L. Curabit. C. de Actionibus empti, & vend.* Vt, vendo tibi tanti agrum meum; eo pacto, vt si intra quatuor annos pretium nō recepero, vel simpliciter, donec mihi pretium persolueris, singulis annis mihi certam soluas pensionem. Aut contrahitur aliquo alio pacto appposito, vt, vendo tibi domum meam, ita vt eam mihi statim loces, & ego conductam habeam; vel ea conditione, vt si vendideris, non alteri, nisi mihi, vel fratri meo vendas.

Secundo, Emptio diuiditur etiam ex modo quo fit: aut enim palam, aut non palam contrahitur, cum sit sub hasta in foro, vel alio loco publico posita. Vel fit voce præconis, vel in loco publico, vt in foro, vel tabernis publicis. Non palam fit, cum priuatum aliquid emitur. Emptio itidem aut fit mercibus minutatim, hoc est, per partes minimas venditis: aut cumulo rerum venalium vendito, vt cū venditur æceruus tritici, vel magnus numerus librorū, vel animalium, vel lignorum.

Tercio diuiditur emptio: aut enim est gratia quæstus, & lucri, aut causa necessitatis; & ea, quæ est causa lucri, duplex, vna cum res aliqua emitur, vt eadem prioribus abique vlla sui mutatione iterum vendatur: & hæc dicitur negotiatio, quæ est clericis iure Canonico interdicta, c. r. & c. Secundum, ne Clerici, vel Monachi eaque proptia mercatorum est. Altera, cum res aliqua emitur, vt iterum vendatur melior effecta ingenio, industria, cura, & opera emptoris, & hæc proprie non est negotiatio, nec ab ea clerici prohibentur: estque communis artificum, pastorum, & agricolatum.

Quarta diuisio emptionis est ex pretio: aut enim res emitur dilata ad tempus pretij solutione; aut pretio statim numerato, & soluto: aut contra emitur res futura, soluto statim anticipato pretio: aut emitur statim re tradita emptori, & soluto pretio venditori.

Quinam vendere, vel emere prohibeantur in iure.

CAPVT. III.

IMPERATORIS legibus interdictum erat priuatis hominibus vendere purpuram, vel sericum, vel lanam blattam, id est purpuream, vel oxyblattam, hoc est rubro tinctam colore, siue pretiosissimam purpuram, vel hyacinthinam, id est, purpuram, sericum atque colote referentem: alioqui bonis suis spoliabantur. *L. i. C. Quæ res vendi non possunt.*

Nullus itidem priuatus permittebatur emere à barbaris, hoc est, hostibus, sericum, vel purpuram. *L. Comparandi. C. eodem tituli.*

Item non licebat frumenta publici canonis vendere, aut emere in litonibus, alioqui contrarium facientes capitis pœnam sustinebant. *L. Quia nonnunquam. C. eod. tituli.*

Frumentum ad exercitum missum non poterat quis emere; alias suis omnibus rebus priuabatur, si honestæ conditionis vir erat, si vilis, supplicio capitis puniebat, *L. Ne frumentum. C. eod. tituli.*

Ad barbaros, id est, hostes populi Romani oleum, & alia id generis liquida, nullus transferre poterat, nec causa gustus, nec gratia commerciorum. *L. i. C. Quæ res exportari non debent.*

Hostibus itidem populi Romani, vel eorum legatis, vel nuuicis, vel alio quolibet nomine venientibus, aut in diuersis aliis vrbibus, vel locis nemo poterat vendere arma, videlicet loricas, scuta, arcus, sagittas, gladios, spathas, tela,

vel alterius cuiuslibet generis arma, ferrum confectum, siue infectum: alias eius bona publicabantur, & ipse capitis pœnam subibat. *L. Nemo. C. eodem tituli.*

Dominus nec per se, nec per alium seruos suos criminosos vendere poterat, eo pacto, vt cum bestiis pugnant: hoc enim crudelitas genus leges, & iura veterunt, nisi iudicis auctoritate id fieret. *L. Circumcidere. ff. Ad legem Corneliam de sicarijs, & L. Domini. ff. de Contrah. empt.* Legge Petronia dominis potestas ablata est offerendi, tradendi, aut vendendi seruos ad pugnandum cum bestiis: oblato tamen iudici seruo, si iusta esset domini querela, pœnæ tradebatur seruus, vt habetur in *L. Lege Tunia. ff. de Manumissionibus.*

Seruum in fuga constitutum non licebat domino vendere. *L. In fuga. C. Ad legem Flauiam, de Plag. & L. Sciendum. ff. eod. tituli.* At si quis amico peregrine eunti mandabat, vt fugiuum seruum quæreret, & inuentum venderet, id permittebatur. *L. Quod sapa. §. Illud constat. ff. de Contrah. empt.* Item licebat domino seruum absentem vendere. *L. prædicta. sciendum est.*

Nemo poterat domum, vel villam vendere, vt dirueretur, & plus sibi acquireret. *L. Seruatus. ff. de contrah. empt.* Prohibebatur hæc negotiatio, tanquam noxia, & perniciosa ædificiis.

Res pupilli, vel minoris vendi non possunt tutori, vel curatori. *L. Si in emptione. ff. de contrah. empt. & L. Cum ipse. C. eod. tituli.* qua ex lege constat, non in vniuersum leges, & iura vetuisse, ne tutor, vel curator emat rem sui pupilli, vel minoris; nam si palam & bona fide emerit, contra legem non facit. Dicit, palam, quando nempe rem emerit sub hasta, publica voce præconis venditam. Bona fide, vt si emerit iusto pretio, & quia in rem pupilli, vel minoris fit, aliquid ex suis bonis vendere, nec alius adfit, qui velit emere, nisi tutor, vel curator.

Qui publico officio fungitur in prouincia, nequit emere: prædicia, quæ in eadē prouincia venduntur: præterquam si pœnna fuscus distraherit. *L. Qui officij. ff. de Contr. empt.*

Quædam quæstiones de eadem re diluuntur.

CAPVT. IV.

PRIMO quæritur, An valeant statuta ciuitatum, vel populorum, quibus aliquis prohibetur rem suam immobilem, veluti domum, vel fundum, vendere externis, hoc est, qui ad alienam spectant iurisdictionem? De hæc quæstione Fabianus in tract. de Empt. quæst. 3. prin. nu. 44. Respondeo valere iure communi ciuili. *L. i. C. Non licere habitatorib. Metrocomia loca sua ad extran. transferre. in lib. ii. & L. Dudum. C. de Contrah. empt.* At vim, & locum iure communi non habent statuta, si expresserint: Ne quis vendat externis, etiam Clericis, Monachis, vel Religiosis: vt colligitur ex *Authen. Cessia. C. de Sacros. Eccles.* quia, vt alibi sæpe monui, laici in Clericos, vel Religiosos ius, & potestatem non habent, & eorum statuta, quibus aliquid prohibent, irrita sunt, & inania, nisi auctoritate, siue consensu Romani Pontificis condantur, vel confirmentur. Si vero generatim ferantur, nulla facta mentione clericorum, valent, quatenus laicos subditos obligant; at clericos vel religiosos non tenent. Innoc. in c. *Venerint, de Senten. excomm. Bald. in l. iubemus nullis. C. de Sacrosan. Eccles.* quamuis Signorolus Mediolan. in sua disputat. oppositum docuerit, vt Fabianus testatur. Præterea si statuta ita scribantur: Nemo vendat rem immobilem ei, qui subditus nō est, aut ei, qui communia Reipublicæ onera non sustinet: clericos non ligant, sed laicos duntaxat. Insuper si statutum sit, vt nemo extrahat, & deponat frumentum, vinum, vel oleum ex hoc, vel illo oppido, vel loco ad alium: alioqui hanc, vel illam pœnam luat; quatenus statutum est pœnale, vel laicorum præterea, clericos minime obstringit, quoniam et laicorum est, in eos vim nullam habet. Vt verò aliquid continet, quod sit iuris naturalis, vel Canonici, clericos obligat: non quia laici eos sibi obligent suis statu-